

Motion till riksdagen 2018/19:2227

av **Maj Karlsson m.fl. (V)**

Mäns våld mot kvinnor och andra former av våld i nära relationer

1 Innehåll

1	Innehåll	1
2	Förslag till riksdagsbeslut	2
3	Inledning	4
4	Kommunernas ansvar för mäns våld mot kvinnor	6
5	Kvinnojourer	7
6	Brist på bostäder för våldsutsatta kvinnor	8
7	Utredning av dödligt våld mot kvinnor	8
7.1	Utredning av dödsfall som skett utomlands	10
8	Barn som upplever våld	10
8.1	Barn som brottsoffer	11
9	Hedersrelaterat våld och förtryck	12
10	Kriminalisering av tvångsäktenskap	14
11	Kvinnlig könsstympning	15
12	Grupper av kvinnor som är särskilt utsatta	16
12.1	Våld mot äldre kvinnor	16
12.2	Våld mot kvinnor med funktionsnedsättning	17
12.3	Våld mot kvinnor med beroendetilstånd	18

12.4	Våld mot papperslösa kvinnor	19
12.5	Våld mot kvinnor som invandrat genom anknytning	21
12.6	Våld mot hbtq-personer	21

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag på hur de brister som IVO konstaterat i kommunernas arbete med våldsutsatta kvinnor och barn som upplever våld ska åtgärdas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör uppdra åt Socialstyrelsen att göra en utvärdering av de fördelade medlen till kvinnojourerna och analysera utfallet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att göra en samlad översyn av kommunernas möjligheter att erbjuda bostad till personer som utsatts för våld i nära relationer samt lägga fram förslag på lämpliga åtgärder, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag till lagstiftning som innebär att självmord som misstänks ha genomförts efter hot och påtryckningar i en hedersrelaterad kontext ska omfattas av utredningsförfarandet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag till lagstiftning som innebär att dödsfall som skett utomlands bör omfattas av utredningsförfarandet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Brå i uppdrag att kartlägga omfattningen av hedersrelaterat förtryck, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på hur det ska kunna skapas tillräckligt med platser på

skyddade boenden som är utformade efter de ungas behov, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör utreda hur lagstiftningen som omgärdar brotten om grov kvinnofridskränkning och grov fridskränkning ska skärpas så att mer än en person kan ställas till svars för respektive brott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att ta fram riktlinjer för hur svenska myndigheter ska agera när unga riskerar att giftas bort utanför landets gränser, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör uppdra åt lämplig myndighet att ta fram nationella riktlinjer för en tillgänglig vård i hela landet för flickor och kvinnor som utsatts för könsstympning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att ta fram riktlinjer för obligatorisk utbildning om könsstympning för personal inom hälso- och sjukvården, skolväsendet, socialtjänsten och skolhälsovården, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning om hur verksamheter som har specialistkompetens om kvinnlig könsstympning kan få ett utvidgat ansvar för att kunna fungera som regionala eller nationella kunskapscentrum, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag på hur ett avsnitt om våld mot äldre kan införas i grundutbildningar för yrkesverksamma som möter äldre, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en särskild utredning om våld mot kvinnor med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör uppdra åt lämplig myndighet att tillsätta en utredning för att utröna vad som behöver ske för att kunna få nationella riktlinjer på plats för behandling av kvinnor med dubbel sårbarhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett handlingsprogram för inrättande av resursjourer som har kompetens att ta emot kvinnor med beroendetillstånd respektive kvinnor med psykisk ohälsa och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör arbeta för att missbrukande kvinnor som är utsatta för våld ska erbjudas behandling i könsuppdelade grupper, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör uppdra åt Socialstyrelsen att sammanställa läget för papperslösa kvinnors våldsutsatthet och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur våldsutsatta kvinnor som lever gömda utan uppehållstillstånd ska få nödvändigt stöd och skydd mot mäns våld utan att riskera utvisning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör ändra lagstiftningen så att kvinnors behov av skydd mot våld och sexuella övergrepp överordnas utlänningslagen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över lagstiftningen så att kvinnor som medverkar i en brottsutredning angående våldsbrott eller sexuella övergrepp ska beviljas tillfälligt uppehållstillstånd så länge förundersökningen eller domstolsprocessen pågår, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör uppdra åt Migrationsverket att utvärdera och analysera de genomförda utbildningarna i genusmedveten asylprövning och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning med fokus på att kartlägga våldsutsattheten för hbtq-personer samt återkomma med förslag på åtgärder och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör säkerställa att hbtq-perspektivet finns med och att hbtq-personers behov beaktas i framtagandet av nationella strategier, handlingsplaner och andra åtgärder som syftar till att motverka våld i nära relationer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

3 Inledning

Våld mot kvinnor är ett allvarligt samhällsproblem och har förödande samt långtgående konsekvenser både för de individer som drabbas och för samhället i stort. Det finns inga fredade zoner, våldet finns i alla länder, samhällsskikt och bygger på en ojämn fördelning av makt, både i hemmet och i samhället. Våldet och dess uttryck är allt som oftast komplext och mångfacetterat. FN definierar våld mot kvinnor enligt följande: "Varje könsrelaterad våldshandling som resulterar i, eller troligen kommer att leda till, fysisk, sexuell eller psykisk skada eller lidande för kvinnor, samt hot om sådana handlingar, tvång eller godtyckligt frihetsberövande, vare sig det sker i det offentliga eller privata livet."

I Sverige uppskattas att cirka 25 procent av den kvinnliga befolkningen under sin livstid kommer att utsättas för våld av en gärningsperson de har eller haft en relation till. Våld är en maktutövning och även om det i högre grad är kvinnor som drabbas av relationsvåldet är även män utsatta. Sett till statistiken gällande våld generellt i samhället är det dock tydliga indikatorer på att kvinnor i högre utsträckning än män blir utsatta för våld av en gärningsman de har en relation till.

Det är viktigt att ha ett brett synsätt gällande bakomliggande faktorer till varför våld i nära relationer uppkommer och utförs. Det är naturligt att söka enkla svar på ett omfattande och söndrande samhällsproblem. Det är dock av största vikt att inte använda förklaringsmodeller där endast individens gärningar hamnar i fokus. I dagens debatt är det enkelt att prata om våldets utövare som personer med svår beroendeproblematik eller psykisk sjukdom men det riskerar att förflytta fokus från det strukturella perspektivet som måste tas i beaktande när det gäller våld. Vidare är inte heller kvinnoförtryck betingat av en viss kultur eller vissa traditioner.

Våld mot kvinnor i nära relationer har sina rötter i den rådande samhällsstrukturen där det finns en given över- och underordning kopplad till kön. I arbetet med att förhindra att kvinnor utsätts för våld av sin partner behöver man gå till botten med vad som skapar våldsamma beteenden. Det finns många föreställningar och förutfattade meningar kring både vem som slår och vilka det är som drabbas. Genom att förskjuta diskussionen till att handla om dem som utsätts bromsar det möjligheterna till att förhindra våldet. Därför är det mer intressant att undersöka och utforska varför män väljer att slå och inte varför kvinnor väljer att stanna i en våldsam relation. Det våldspreventiva arbetet måste både utvecklas och trappas upp i Sverige. Om insatser endast satsas på omsorg och omvårdnad för dem som utsätts kommer vi inte att komma

till rätta med våldets utbredning och konsekvenser. Det är endast genom preventivt arbete våldet kan minska i samhället. Vidare får självklart inte det arbetet ske på bekostnad av stöd och insatser för personer som utsätts.

I arbetet med att bekämpa våld mot kvinnor får inte kvinnor och män som utsätts för våld i samkönade relationer hamna i skymundan. Detsamma gäller kvinnor och män som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck. Därför behöver breda och stora insatser på området genomföras och det är politikens skyldighet att behandla våldet som det folkhälsoproblem det är.

4 Kommunernas ansvar för mäns våld mot kvinnor

En kvinna som har utsatts för våld eller hot om våld från en närstående måste få möjlighet till hjälp från samhället. Även barn som upplever våld behöver skydd och stöd. Detta är reglerat i 5 kap 11§ 2 st. socialtjänstlagen och alltså inte valbart för kommunerna. Hjälpen kan omfatta allt från plats på skyddat boende, juridisk rådgivning, riskbedömningssamtal och stödsamtal. Omfattningen av stödet varierar dock mellan olika kommuner. Socialtjänstlagen skärptes i början av 2000-talet och en rad förtydliganden för kommunerna infördes. Trots detta finns fortsatt mycket kvar att göra. Inspektionen för Vård och Omsorg (IVO) har tillsynsansvaret gällande våld och gör därför kontinuerliga kartläggningar om kommunernas samt hälso- och sjukvårdens arbete. Av den senaste rapporten går att utläsa att kommunerna fortsatt brister i sin hantering av ärenden som rör våld och det skapar både rättsosäkerhet och en urholkning av möjligheterna för våldsutsatta att få adekvata insatser. Vänsterpartiet har under den föregående mandatperioden förhandlat fram ökade anslag till socialtjänsten och även utbildningsinsatser gällande våld. Det anser vi vara glädjande men inte tillräckligt.

En viktig del gällande våld i nära relationer är möjligheten att kunna söka skyddat boende den dag en person väljer att lämna en våldsam relation. Även detta är reglerat i socialtjänstlagen och alltså ytterst kommunernas ansvar. Socialstyrelsen har under 2013 publicerat en kartläggning av skyddade boenden samt en vägledning för socialtjänsten för hur insatsen ska tolkas och hur behovet av skyddat boende ska tillgodoses. Enligt Socialstyrelsen kan nästan alla kommuner erbjuda skyddat boende och över 70 procent av dessa bedrivs av ideella krafter i form av kvinnojourer. Vidare genomförde Socialstyrelsen en kartläggning av kommunerna 2016 där de undersökte tillgången till skyddade boenden. Det framkommer tydligt i rapporten att tillgången till skyddade

boenden är lägre än efterfrågan. Ett problem i sammanhanget är bristen på skyddade boenden för kvinnor och män som behöver stöd p.g.a. våld i nära relationer eller hedersrelaterat våld. Platsbrist kan aldrig få vara anledningen till att en person inte kan erbjudas skydd.

Regeringen bör därför återkomma med ett förslag på hur de brister som IVO konstaterat i kommunernas arbete med våldsutsatta kvinnor och barn som upplever våld ska åtgärdas. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

5 Kvinnojourer

Arbetet med att uppmärksamma, förebygga och förhindra våld mot kvinnor hade aldrig varit så väl utvecklat och framgångsrikt utan kvinnojourerna och deras gedigna arbete. Kvinnojourerna startade som ett direkt resultat av att kommunerna inte åtog sig ansvaret att stötta och hjälpa våldsutsatta kvinnor. Otaliga är de timmar som ideella krafter hjälpt till att stötta och vägleda både kvinnor och barn som flytt från våldsamma partners.

De ideella jourerna har också under lång tid varit bärande när det gäller att synliggöra och sprida kunskap om våldets mekanismer och konsekvenser. Trots att företrädare för polis, socialtjänst och sjukvård anser att de lokala kvinnojourerna ger ett mer heltäckande stöd till utsatta kvinnor än vad de själva kan erbjuda existerar jourerna fortfarande under osäkra förhållanden. De kläms allt mer mellan ökade krav samtidigt som finansieringen är osäker och bristfällig. Genom kvinnors ideella arbete i jourerna kan brottsoffer få relevant hjälp trots att samhällets insatser brister. Det är dock inte helt oproblematiskt att ideella krafter fått bära en sådan stor och viktig del till följd av att kommunerna inte fullt ut tagit sitt ansvar. En fördelning mellan frivilligorganisationer och kommuner både bör och kan regleras på olika sätt.

Kvinnojourerna behöver kontinuerlig finansiering för att kunna bedriva ett fungerande arbete på lång sikt. I dag drivs verksamheten i projektform och är beroende av tillfälliga satsningar. Mycket av jourernas tid går åt till att ansöka om nya projektpengar. Enligt Riksorganisationen för Sveriges tjej- och kvinnojourer (ROKS) är många av deras medlemsjourer beroende av projektbidrag från olika myndigheter och privata stiftelser för att finansiera sin löpande grundverksamhet. Men myndigheter, t.ex. länsstyrelserna, som fördelar utvecklingsmedel eftersöker ofta nyskapande projekt medan många tjej- och kvinnojourer saknar medel för att garantera kontinuitet i den grundläggande jourverksamheten. Därför anser Vänsterpartiet att det är glädjande att vi under den föregående mandatperioden fick igenom riktade budgetsatsningar för

kvinnojoursrörelsen. Det är dock av största vikt att dessa medel kommer kvinnojourerna till gagn och att den nuvarande styrmodellen är adekvat och välfungerande. Därför bör regeringen uppdra åt Socialstyrelsen att göra en utvärdering av de fördelade medlen till kvinnojourerna och analysera utfallet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6 Brist på bostäder för våldsutsatta kvinnor

Den som utsätts för våld i en nära relation får i många fall problem med sitt boende. Kommunerna kan i många fall inte erbjuda våldsutsatta kvinnor ett lämpligt boende p.g.a. den generella bristen på bostäder. I stället blir kvinnorna kvar längre än de behöver på jouten eller tvingas hålla till godo med otrygga tillfälliga bostäder.

Utförsäljningen av allmännyttan som ägt rum, främst i storstadsområdena, gör inte saken bättre. Att det byggs bra lägenheter till rimliga priser är en grundläggande förutsättning för att kommunerna ska kunna ta sitt ansvar för våldsutsatta kvinnors och barns boende. Kommunerna måste också bli bättre på att samarbeta över gränserna när det gäller boendefrågan, t.ex. genom att bilda resurspooler med boenden för de personer som utsätts för våld i nära relationer. Regeringen bör därför ge Socialstyrelsen i uppdrag att göra en samlad översyn av kommunernas möjligheter att erbjuda bostad till personer som utsätts för våld i nära relationer samt lägga fram förslag på lämpliga åtgärder. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

7 Utredning av dödligt våld mot kvinnor

Varje år dödas 13 kvinnor i Sverige av sin tidigare eller nuvarande partner. Siffrorna har enligt Nationellt kunskapscentrum för våld minskat under den senast sexårsperioden, men fortfarande är siffrorna alldeles för höga. Vänsterpartiet har under flera års tid lagt förslag i riksdagen om att tillsätta en haverikommission som ska se över varje fall där en kvinna mördats eller misshandlats till döds av en närstående man. En liknande lagstiftning infördes 2007 när det gäller barn som dödas av närstående. Därför var det positivt att riksdagen beslutade att även dödligt våld mellan närstående vuxna ska utredas. Syftet med utredningsverksamheten ska vara att ge underlag för förslag till åtgärder som förebygger att kvinnor och män utsätts för våld eller andra övergrepp av närstående eller tidigare närstående personer. Alla fall av dödligt våld ska omfattas, oavsett kön på offer eller förövare.

Socialstyrelsen har i uppdrag att utreda när ett barn eller vuxen avlidit med anledning av brott begångna av en närstående eller tidigare närstående person. Det är en del av regeringens nationella strategi kring bekämpandet av våld i nära relationer. I rapporten som granskat dödsfall under åren 2016-2015 finns intressanta och viktiga iakttagelser att ta i beaktande. Av de 21 dödsfallen hade 16 av personerna varit i kontakt med 2-4 olika myndigheter de senaste 12 månaderna innan de dödades. 20 personer hade varit i kontakt med hälso-och sjukvården under samma period. Det signifikanta för samtliga fall var att våldet aldrig upptäcktes om personerna själva inte informerade någon samhällsaktör om utsattheten. Det är anmärkningsvärt att ingen av de samhällsaktörer som torde ha både kompetens, verktyg och kunskap om våld inte upptäcker utsattheten. Vidare är det av största vikt att det tillsätts utredningar med syfte att kartlägga och förtydliga vilka insatser som funnits och var bristerna finns, allt för att undvika att ytterligare dödsfall sker p.g.a. brister i rutiner eller handhavande av myndigheter. Därför är det glädjande att regeringen i våras presenterade proposition 2017/18:215 med syfte att förtydliga lagstiftningen. Vänsterpartiet har under många år drivit på för att få till stånd den här förändringen, men det finns fortfarande en del luckor i förslaget. Själv mord till följd av psykisk misshandel av en närstående omfattas inte av utredningssystemet, mer om detta skriver vi i motion med anledning av prop. 2017/18:215 Utredningar för att förebygga vissa skador och dödsfall (2017/18:4132). Vidare menar Vänsterpartiet att det är av största vikt att utfallet av den nya lagstiftningen som träder i laga kraft den 1 januari 2019 utvärderas och att det säkerställs att förändringarna ger de resultat som efterfrågats.

Som vi tidigare nämnt omfattas inte själv mord till följd av misshandel av en närstående i den nya lagstiftningen. Även om en bedömning av om själv mord har begåtts med anledning av brott kan bli svår menar vi att i de fall vid själv mord där det finns misstanke om att dödsfallet föregåtts av misshandel, hot och påtryckningar ska utredas. Detta är viktigt också för att kunna fånga upp fall där påtryckningar skett av hedersrelaterad karaktär. Vi delar Unizons (paraplyorganisation för kvinnojourer, tjejjourer, ungdomsjourer och jourer mot sexuella övergrepp i Sverige) inställning att utredningsmyndigheten annars riskerar att missa fall med s.k. balkongflickor som efter svår psykisk misshandel tagit sina liv. Det är mycket angeläget att åtgärder tas fram för att bekämpa denna grova form av hedersrelaterat våld. Därför bör regeringen återkomma med förslag till lagstiftning som innebär att själv mord som misstänks ha genomförts efter hot och påtryckningar i en hedersrelaterad kontext ska omfattas av

utredningsförfarandet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

7.1 Utredning av dödsfall som skett utomlands

Dödsfall som skett utomlands får utredas om personen vid dödsfallet var svensk medborgare eller hade hemvist i Sverige. Det är inte bra att frivilligheten blir huvudregel när det gäller utredningar av dödsfall som skett utomlands. Vi anser att lagen ska formuleras starkare.

Regeringen bör återkomma med förslag till lagstiftning som innebär att dödsfall som skett utomlands bör omfattas av utredningsförfarandet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

8 Barn som upplever våld

10 procent av alla barn i Sverige har någon gång upplevt våld i hemmet, 5 procent antas ha upplevt repetitivt våld enligt Socialstyrelsens folkhälsorapport. Att leva med våld i hemmet innebär en enorm påfrestning. Det är vidare även en försvårande faktor att barnets omvårdnadspersoner oftast är både den som utför och utsätts för våldet. Studier visar att barn som upplever våld i hemmet i högre utsträckning utvecklar posttraumatiskt stressyndrom än barn som upplevt andra trauman. När barn själva deltar i studier om upplevelser kring våld anger de att den enskilt mest stressande faktorn har varit det psykiska våldet och hoten om våld. Vidare vittnar barn om en enorm känsla av kontrollförlust. När våldet är ständigt närvarande men aldrig lätt att förutse skapar det en enorm otrygghet. Att växa upp med våld i hemmet innebär många gånger att barn aktivt behöver förhålla sig till våldet. Det kan exempelvis handla om att skapa strategier för att avvärja eller minska effekterna av våldet. På det sättet blir de aktiva parter i våldet och de kan känna sig tvingade att agera för att avleda våldet. Det i sin tur leder till att många av de här barnen lever med skuld- och skamkänslor för att de inte klarar att skydda den våldsutsatta.

Tyvärr är det inte förrän på senare år barns upplevelser av våld har börjat uppmärksammas. Längre fanns en rådande attityd kring att våld bara påverkade de personer som själva utsattes. Det innebar också att stöd och hjälp utgick från dessa premisser. Därför ser Vänsterpartiet de senaste årens utveckling på området som viktiga framsteg.

Att uppleva våld i hemmet innebär ett enormt stigma för barn. Hemma blir våldet en del av vardagen och även om det uppfattas som skrämmande och jobbigt normaliseras det ofta, främst genom förövaren. Förövaren är vanligen mån om att inte våldet ska bli synligt för andra och barnet blir ofta en spelpjäs i det. Därför är det av största vikt att personer som arbetar i miljöer där barn befinner sig får kunskap och verktyg att både upptäcka och synliggöra våldet, ju tidigare insatser kan sättas in desto bättre. Barn kommer alltid att reagera och agera olika på våldet de utsätts för och därför kommer även konsekvenserna av att leva med våld tendera att se olika ut. Det är därför vården och stödet behöver vara mångfacetterat men framför allt evidensbaserat.

8.1 Barn som brottsoffer

När brottsoffret är ett barn ska det säkerställas att barnets bästa kommer i främsta rummet och att rättsväsendet och övriga delar av det allmänna som kan involveras i processen intar ett barnorienterat förhållningssätt. Det finns dock fortfarande stora brister och skillnader runt om i landet när det gäller handlednings- och utredningstiden för våldsbrott mot barn. Att det förhåller sig så framgår bl.a. av Rädna Barnens rapport, Brott mot barn – Om hur våldsutsatta barn drabbas när förundersökningen drar ut på tiden, från 2014. Barnens situation kopplad till förundersökning, rättsprocess, stöd- och skyddsåtgärder etc. behöver genomlysas för att barns specifika behov bättre ska kunna tillgodoses. Det finns omfattande kunskap om att barn som upplever våld mot en nära anhörig påverkas negativt på samma sätt som barn som utsätts för våld mot sin egen person. Ändå åtnjuter dessa barn inte samma rättigheter. Den forskning som finns om konsekvenser av att uppleva våld i nära relationer är tydlig och väl underbyggd. Den visar att upplevelse av våld har negativa effekter som många gånger drabbar barnet på såväl kort som lång sikt och både ekonomiskt, somatiskt, psykiskt och socialt.

Barn som upplevt våld mot en närstående betraktas redan i dag i Sverige som brottsoffer och har möjlighet att få brottsskadeersättning. Dessutom utgör det en straffskärpningsgrund enligt 29 kap 2 § brottsbalken om brottet varit ägnat att skada tryggheten och tilliten hos ett barn i förhållande till en närstående person.

Den modell som finns i dag med möjlighet till brottsskadeersättning för barn har dock inte visat sig vara tillräcklig för att tillgodose barns behov av rättsskydd och upprättelse. I förarbetena (SOU 2012:26) till den nya brottsskadelagen som trädde i kraft den 1 juli 2014 konstaterades att barns närvaro på brottsplatser inte uppmärksammas i tillräckligt hög grad samt att majoriteten av barns

brottsskadeansökningar av det skälet avslås. I samband med hanteringen av propositionen En ny brottskadela (prop. 2013/14:94) beslutade riksdagen att det skulle vidtas ytterligare åtgärder för att säkerställa att barn som har bevittnat brott uppmärksammas i större utsträckning. Det är bra, men Vänsterpartiet anser att det även bör utredas hur dessa barn kan få ett starkare skydd och sina rättigheter bättre tillgodosedda. Mer om detta skriver Vänsterpartiet i motionen Barn som brottsoffer och unga lagöverträdare (2017/18:3605).

9 Hedersrelaterat våld och förtryck

Hedersrelaterat våld och förtryck har, liksom mäns våld mot kvinnor i övrigt, generellt sin grund i kön, sexualitet, makt och kulturella föreställningar om dessa företeelser. Det hedersrelaterade systemet är komplext och innehåller en rad förtryckande former av strukturell och organiserad karaktär. Det specifika med hedersvåldet är att det utövas med hjälp av kollektiva kontrollmekanismer och många gånger sanktioneras av släkt och omgivning. Främst är det flickor och unga kvinnor som drabbas av hedersrelaterat våld och förtryck, men även pojkar och unga män blir utsatta. En särskilt utsatt grupp är hbtq-personer.

I dag i Sverige finns ingen samlad bild av hur utbrett hedersrelaterat förtryck är. De studier som genomförts kan inte presentera en omfångsstudie och därmed uteblir dessa siffror från statistiken. För att få en adekvat bild av omfattningen av hedersrelaterat förtryck behövs en större kvantitativ studie. Regeringen bör därför ge Brå i uppdrag att kartlägga omfattningen av hedersrelaterat förtryck. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Länsstyrelsen i Östergötland har sedan 2005 haft ett stort antal regeringsuppdrag som syftat till att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. I delrapporten Våga göra skillnad (2013) konstaterar länsstyrelsen att det finns en rad brister i arbetet med barn och unga som utsätts för hedersrelaterat våld. Det saknas kunskap, samordning, platser i skyddat boende och information till dem som berörs, dvs. barnen och ungdomarna. I arbetet med de sex pilotkommuner som av eget intresse valt att delta i vägledningsarbetet är de lokala kunskaperna och resurserna mycket skiftande trots 10 års arbete med frågan i Sverige.

Förutom brist på skyddat boende finns det också brister i kunskapen om hur skyddat boende bör vara utformat och i kunskapen om de ungas behov. Det är svårt att hitta platser för placering och när de finns är det svårt att få gehör för de krav på

verksamheten som måste till utifrån de ungas behov. Detta har gjort att flera unga har behövt omplaceras. Att först ha tvingats klippa av alla band till familj och vänner för att sedan erbjudas boende utan tillräckligt stöd och skydd och sedan behöva omplaceras är helt oacceptabelt.

Regeringen bör återkomma med förslag på hur det ska kunna skapas tillräckligt med platser på skyddade boenden som är utformade efter de ungas behov. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

De som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck har ofta komplexa problem och behov av ett långvarigt stöd från samhället. För att komma bort från våldet och hotet tvingas de inte sällan bryta helt med sina familjer. I de fall där brotten anmäls och det leder till förhandling i rättsliga instanser finns i dag luckor i lagstiftningen. Mot den bakgrunden har regeringen tillsatt en utredning med uppdrag att bl.a. se över om det bör införas en särskild straffskärpningsgrund för brott med hedersmotiv. Vänsterpartiet är positivt till att detta utreds. Om en sådan förändring genomförs skulle det, i likhet med vad som gäller vid t.ex. hatbrott, göra det tydligare att straffet kan bli strängare vid brott med hedersmotiv.

Vänsterpartiet anser dock inte att en egen brottsrubricering för brott med hedersmotiv är rätt väg att gå. Kvinnojourer och andra organisationer som arbetar med dessa frågor avvisar att detta skulle ha avsedd verkan. Det finns i stället andra åtgärder som i första hand bör vidtas. I den senaste kartläggningen från Örebro Universitet bekräftas bilden av den bristande kunskap som råder inom våra kommuner gällande hedersrelaterat våld och förtryck. Det är viktigt att arbetet för att stävja och verka preventivt baseras på multipla förståelser för hur hedersnormer tar sig uttryck. Det gäller att aktörer som möter målgruppen lär sig att både upptäcka och se varningssignaler tidigt men även att de insatser som sätts in är adekvata och utgår från evidens. Socialtjänstens myndighetsutövning brister många gånger i att erbjuda långvariga och stödjande insatser vilket allt som oftast är ett resultat av att kostnadseffektivitet sätts före individers behov. Många av de ungdomar som deltagit i kartläggningen anger att de i första hand söker hjälp hos personal inom skolväsendet, därför är det av största vikt att utbildning, fortbildning och stöd till lärare, skolsköterskor, kuratorer och pedagoger prioriteras. Vidare behöver även det våldsförebyggande arbetet i skolan utvecklas. För att förhindra att fler utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck behövs mer stöd och hjälp att komma ifrån sina närståendes kontroll, för att leva det liv de själva vill och har valt. Vänsterpartiet anser att bestämmelserna om grov kvinnofridskränkning och grov fridskränkning bör skärpas

så att mer än en person kan ställas till svars för respektive brott. I dag utgår lagen från att förövaren är en enskild man. Det som kännetecknar hedersrelaterat förtryck är den kollektiva kontrollen och bestraffningen, med flera närstående inblandade och de måste kunna lagföras mer effektivt. Som lagstiftningen ser ut nu är den inte anpassad till den verklighet som tusentals unga kvinnor och män lever i. Därför bör regeringen skyndsamt utreda hur lagstiftningen som omgärdar brotten om grov kvinnofridskränkning och grov fridskränkning ska skärpas så att mer än en person kan ställas till svars för respektive brott. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

10 Kriminalisering av tvångsäktenskap

Alla har rätt att välja om och med vem de ska gifta sig. Barn ska inte kunna ingå äktenskap. Trots det är det alltför många kvinnor och flickor som lever i äktenskap som de tvingats in i av sina föräldrar.

Från och med den 1 juli 2014 gäller nya straffrättsliga och civilrättsliga bestämmelser som stärker skyddet mot tvångsäktenskap och barnäktenskap. Det går nu inte längre att ge dispens för tvångsäktenskap. Däremot är det möjligt att i efterhand erkänna tvångsäktenskap som legitima, vilket Vänsterpartiet motsatte sig i sin motion på propositionen Stärkt skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap (2013/14:Ju25). Att Vänsterpartiet motsätter sig möjligheten att i efterhand erkänna tvångsäktenskap innebär inte att vi förespråkar retroaktivitet i lagstiftningen. Möjligheten att upphäva tvångsäktenskap ska bara gälla de äktenskap som ingåtts efter det att lagen ändrats.

Lagstiftning ska fungera dels som ett skydd för människor som riskerar att få sina mänskliga rättigheter kränkta och dels som ett normerande verktyg för att få till attitydförändringar i samhället. Det är därför av stor vikt att vara konsekvent i att inte erkänna tvångsäktenskap, utländska barnäktenskap och fullmaktsäktenskap, både för att inte underminera lagens normerande effekt och för att sådana äktenskap strider mot grundläggande värderingar om mänskliga rättigheter. Därför välkomnar Vänsterpartiet den lagändring som riksdagen röstat igenom i november 2018. Den nya lagstiftningen innebär att inga barnäktenskap ska erkännas i Sverige om någon av parterna var under 18 år när de kom till Sverige, något som Vänsterpartiet arbetat för under lång tid.

Det råder viss otydlighet för berörda myndigheter kring hur de ska agera när risk föreligger för unga personer att giftas bort och det finns därmed risk för godtyckliga bedömningar. Regeringen bör därför ge lämplig myndighet i uppdrag att ta fram

riktlinjer för hur svenska myndigheter ska agera när unga riskerar giftas bort utanför landets gränser. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

11 Kvinnlig könsstympling

Socialstyrelsen har kartlagt omfattningen i rapporten Flickor och kvinnor i Sverige som kan ha varit utsatta för könsstympling - En uppskattning av antalet. Socialstyrelsen uppskattar i rapporten att närmare 38 000 flickor och kvinnor i Sverige kan ha varit utsatta för någon typ av könsstympling.

Socialstyrelsen har även kartlagt vilken kunskap om kvinnlig könsstympling som finns inom primärvården och andra relevanta delar av hälso- och sjukvården samt undersökt vilka förutsättningar personal inom hälso- och sjukvården har för att arbeta förebyggande mot kvinnlig könsstympling och för att på ett professionellt och respektfullt sätt bemöta flickor och kvinnor som blivit utsatta för dessa ingrepp. Socialstyrelsen redovisar 2015 sitt uppdrag i rapporten Kompetenshöjande åtgärder till hälso- och sjukvården om kvinnlig könsstympling. I rapporten konstaterar Socialstyrelsen att det är önskvärt att utbildning om kvinnlig könsstympling ges inom ramen för alla grundutbildningar inom vården, samt inom berörda specialistutbildningar. Vidare är det av största vikt att tillgången till vård är jämlik runt om i Sverige, det är inte rimligt att patienter ska behöva resa långa avstånd för att kunna få adekvat vård. Därför bör regeringen uppdra åt lämplig myndighet att ta fram nationella riktlinjer för en tillgänglig vård i hela landet för flickor och kvinnor som utsatts för könsstympling. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

För att kunna upptäcka flickor och kvinnor som utsatts för könsstympling krävs både kompetens och kunskap. Eftersom könsstympling likt andra delar av våldsspektrumet innebär ett stort stigma gäller det att lära sig och förstå vad som kan vara viktigt att vara observant på för att kunna upptäcka att en flicka eller kvinna utsatts för könsstympling. Detta skiljer sig självklart åt beroende på om du arbetar inom hälso- och sjukvården, socialtjänsten eller skolväsendet. Viktigt är dock att verksamheter arbetar upp rutiner för både det preventiva och reaktiva arbetet. Om inte personal som riskerar att missa dessa unga flickor och kvinnor erbjuds utbildning inom området riskerar många att falla mellan stolarna. En bred satsning på kunskapshöjande insatser är av största vikt. Därför bör regeringen ge lämplig myndighet i uppdrag att ta fram

riktlinjer för obligatorisk utbildning om könsstympning för personal inom hälso- och sjukvården, skolväsendet, socialtjänsten och skolhälsovården. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Socialstyrelsen föreslår vidare att en utredning bör genomföras av förutsättningarna för verksamheter som har specialistkompetens om kvinnlig könsstympning att få ett utvidgat ansvar för att kunna fungera som regionala eller nationella kunskapscentrum. Det är av största vikt att den kompetens som redan finns på området tas till vara och förvaltas. AMEL-mottagningen på Södersjukhuset i Stockholm har sedan flera år arbetat metodiskt och effektivt för att sprida kunskap gällande könsstympning. Verksamheten har fokuserat på att erbjuda stöd och vård till flickor och kvinnor som utsatts för könsstympning och även haft ett utbildningsuppdrag där de utbildat personal inom hälso- och sjukvården samt socialtjänsten runt om i Sverige. Genom AMEL-mottagningens arbete har en bred kunskap och djup förståelse för problematiken gällande könsstympning byggts upp och verksamheten skulle kunna utvidgas än mer om politisk vilja finns. Regeringen bör därför tillsätta en utredning om hur verksamheter som har specialistkompetens om kvinnlig könsstympning kan få ett utvidgat ansvar för att kunna fungera som regionala eller nationella kunskapscentrum. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

12 Grupper av kvinnor som är särskilt utsatta

Vissa grupper av kvinnor är särskilt utsatta för våld i nära relationer p.g.a. olika individuella omständigheter och myndigheternas brist på kompetens. Om en kvinna som har ett aktivt beroende eller en funktionsnedsättning utsätts för våld av en närstående man är risken stor att socialtjänsten eller vården inte upptäcker våldet utan endast kodar skadorna mer kopplade till funktionaliteten eller bruket. Våld mot äldre kvinnor som gett fysiska skador kan ofta tolkas som åldersrelaterade, t.ex. fallskador, armbrott och frakturer. Våld i samkönade relationer osynliggörs och bagatelliseras ofta.

12.1 Våld mot äldre kvinnor

Våld mot äldre kvinnor och män osynliggörs i stor utsträckning. Detta trots att äldre i flera avseenden är en extra utsatt grupp när det gäller vissa typer av våld. Regeringen presenterade 2014 sin nationella strategi mot våld mot äldre. Strategin utgör en

redovisning till riksdagen av de åtgärder regeringen vidtagit för att förebygga, motverka och hantera våld mot äldre personer inom vård och omsorg.

Den nationella strategin framhåller vikten av utbildning om våld mot äldre: ”För att en våldsutsatt äldre person som behöver hjälp och stöd ska känna sig trygg är det angeläget att all personal som ger insatser enligt socialtjänstlagen har teoretiska kunskaper, och regelbundet får kompetensutveckling inom området våld av, eller mot, närstående samt förmåga att praktiskt kunna tillämpa dessa kunskaper. Med utbildningsinsatser och mer kunskap om problematiken får personalen bättre förutsättningar för att fråga om våld och utsatthet.”

Vidare har riksdagen diskuterat och uttryckt en vilja genom socialutskottet att fokusera mer på våld mot äldre och höja kompetensen. Det är nu viktigt att dessa förslag blir realitet och vidare även ger effekt.

Vänsterpartiet håller med om att utbildning spelar en viktig roll. De senaste åren har det genomförts nödvändiga satsningar på att ta fram utbildningsmaterial och genomföra vidareutbildningar. För att ytterligare öka kunskaperna om våld mot äldre kvinnor och män krävs dock att detta tas upp även i grundutbildningar. Regeringen bör återkomma med ett förslag på hur ett avsnitt om våld mot äldre kan införas i grundutbildningar för yrkesverksamma som möter äldre. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

12.2 Våld mot kvinnor med funktionsnedsättning

Kvinnor som lever i en våldsamt relation och samtidigt har en funktionsnedsättning riskerar att inte få det stöd och den hjälp som krävs för att lämna sin relation. I en rapport från Myndigheten för delaktighet utmärker sig framför allt våldsutsatthet för kvinnor med funktionsnedsättning av osynlighet, beroende och sårbarhet. Att leva med en funktionsnedsättning innebär en ökad risk för att utsättas för våld, det handlar främst om den ökade sårbarheten kopplad till hur samhället många gånger är strukturerat. I högre utsträckning riskerar kvinnor i den här gruppen att bli utestängda från samhället p.g.a. av olika faktorer såsom bristande tillgänglighet, svårigheter att tillgodogöra sig information, särskild beroendeställning till en omvårdnadsperson etc.

Därför är det av största vikt att också insatserna är mångfacetterade och fokuserar på främst tre delar. Det preventiva arbetet, att upptäcka våldet samt riktade och anpassade insatser. I mångt och mycket skiljer sig inte dessa tre åtgärder från hur våld mot kvinnor generellt behöver angripas. Det viktiga i frågor som rör våld kopplat till kvinnor med

funktionsnedsättning är att insatserna utformas med kompetens och djuplodande kunskap gällande funktionsvariationer. Det är en avgörande faktor för att kvinnorna som bär en dubbel utsatthet ska få rätt och adekvat stöd.

Nationellt centrum för kvinnofrid presenterar i en rapport från 2013 Våld mot kvinnor med funktionsnedsättning hur kvinnor med funktionsnedsättning också utsätts för våld genom att partnern använder sig av just funktionsnedsättningen. Det kan te sig genom att möblera om ett rum så att en person med synskada inte ska kunna navigera och därmed riskera att skada sig själv genom exempelvis fallolyckor.

Det krävs kompetens och medvetenhet om våldet och dess uttryck för att kunna stödja och ge adekvat vård. Vidare är ett av problemen när det handlar om våld mot kvinnor generellt och den här gruppen specifikt att det är svårt att upptäcka våldet. Ofta handlar svårigheterna med att upptäcka våldet om okunskap, rädsla och svårigheter att hantera svaret. Därför krävs riktade utbildningsinsatser till personer som arbetar inom både kommuner och landsting.

Mot bakgrund av den extremt svåra situation som dessa kvinnor befinner sig i bör frågan om våld mot kvinnor med funktionsnedsättning belysas i en utredning. Utredningen bör komma med konkreta förslag på hur stöd och hjälp till kvinnor med funktionsnedsättning som är utsatta för mäns våld kan utformas samt hur våldet kan upphöra.

Regeringen bör tillsätta en utredning om våld mot kvinnor med funktionsnedsättning. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

12.3 Våld mot kvinnor med beroendetillstånd

Undersökningar visar att risken att utsättas för våld för personer med beroendeproblematik är högre än för personer utan beroendetillstånd. Därför behövs mer kompetens gällande våld inom beroendevården.

Forskning på området gällande dubbel utsatthet är bristfällig, det är endast genom evidens vi säkert kan veta vilken typ av behandling som är den mest effektiva. Vidare krävs även mer kunskap för att kunna skapa nationella riktlinjer gällande beroendevård och våldsutsatthet. Det är av största vikt att det finns en samsyn kring vad för slags insatser som behöver genomföras för att uppnå bästa resultat. Det är även viktigt att det finns en tydlighet kring vilka villkor som ska finnas gällande när patienter har rätt till vård eller ej. I dag riskerar kvinnor att inte få stöd och hjälp att lämna en våldsam relation för att de befinner sig i ett aktivt bruk av något slag. Det blir tydligt att bristerna

är stora och evidensbaserad forskning skulle kunna innebära ett första viktigt steg i arbetet med att komma till rätta med den dubbla utsattheten. Därför bör regeringen uppdraga åt lämplig myndighet att tillsätta en utredning för att utröna vad som behöver ske för att kunna få nationella riktlinjer på plats för behandling av kvinnor med dubbel sårbarhet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Vi menar att staten bör ta ett särskilt ansvar för de mest utsatta kvinnorna. Därför bör regeringen återkomma med ett handlingsprogram för inrättande av resursjourer som har kompetens att ta emot kvinnor med beroendetillstånd respektive kvinnor med psykisk ohälsa. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Vidare anser Vänsterpartiet att våldsutsatta kvinnor inte ska behöva genomgå behandling i samma grupp som sin förövare. Eftersom kvinnor är en extra utsatt grupp inom beroendevården är det särskilt viktigt med separatistiska avgiftningsplatser för att minimera riskerna att fortsatt utsättas för våld. Dessutom kan kompetens både vad gäller beroendetillstånd och våld mot kvinnor samlas på ett ställe. På så sätt kan kvinnan få hjälp både med sitt beroende och att ta sig ur en våldsamt relation. Det behöver också inrättas fler separata avgiftningsplatser för kvinnor då det råder ett stort underskott på dessa. Samtidigt bör det återigen poängteras att drogfrihet aldrig får vara ett krav för att en kvinna med beroendetillstånd som utsatts för misshandel ska få hjälp. Det finns en överhängande risk att kvinnor som lever med beroendetillstånd inte söker hjälp om kravet för att få hjälp mot misshandel är att de ska vara drogfria. Därför bör regeringen arbeta för att missbrukande kvinnor som är utsatta för våld ska erbjudas behandling i könsuppdelade grupper. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

12.4 Våld mot papperslösa kvinnor

Kvinnor som lever gömda i Sverige utan uppehållstillstånd är en grupp som är extra utsatt för våld. En kvinna som helt saknar rättigheter i samhället riskerar att bli utsatt för sexuella övergrepp och misshandel av män som utnyttjar hennes situation. Risken att utvisas kan göra att kvinnan undviker att söka hjälp från hälso- och sjukvården. Enligt en rad internationella konventioner som Sverige anslutit sig till är det samhällets ansvar att ge alla våldsutsatta kvinnor rätt till stöd och skydd. Gömda kvinnor som lever i Sverige utan uppehållstillstånd och som misshandlas får dock sällan skydd eller hjälp. Det är få kvinnojourer som har möjlighet att ta emot dessa kvinnor.

Anledningen är ofta att kommunerna inte ger jourerna någon ersättning för skydd till gömda kvinnor, men också att kvinnans behov ser annorlunda ut och att många jourer varken har kompetens eller resurser att hantera dessa. För gömda kvinnor med ett litet socialt nätverk i Sverige blir det svårt att hitta övernattningsställen vid flykt från en våldsam man. Ekonomin blir också ett problem.

Kommuner som Göteborg och Malmö har gått före och erbjuder stöd till våldsutsatta papperslösa kvinnor. Röda Korset har också stor erfarenhet utifrån sina läkarmottagningar för papperslösa. Erfarenheter finns också i asylrörelsen som kan beskriva dessa kvinnors utsatta situation. Regeringen bör uppdra åt Socialstyrelsen att sammanställa läget för papperslösa kvinnors våldsutsatthet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Såväl slutbetänkandet av utredningen som ska föreslå en nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor som betänkandet av den nationella samordnaren mot våld i nära relationer konstaterar att papperslösa kvinnor är en extra sårbar grupp. Detta konstaterande leder dock inte till några konkreta förslag på åtgärder för att stärka skyddet för gruppen. Regeringen bör utreda hur våldsutsatta kvinnor som lever gömda utan uppehållstillstånd ska få nödvändigt stöd och skydd mot mäns våld utan att riskera utvisning. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Vidare bör regeringen skyndsamt ändra lagstiftningen så att kvinnors behov av skydd mot våld och sexuella övergrepp överordnas utlänningslagen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Det är otänkbart för en gömd kvinna att polisanmäla misshandeln eftersom hon då själv riskerar att utvisas. Regeringen bör se över lagstiftningen så att kvinnor som medverkar i en brottsutredning angående våldsbrott eller sexuella övergrepp ska beviljas tillfälligt uppehållstillstånd så länge förundersökningen eller domstolsprocessen pågår. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Gömda kvinnors situation hänger också ihop med asylsökande kvinnors villkor. Det finns kvinnor som söker asyl p.g.a. hedersrelaterat våld men får avslag på sin ansökan, framför allt för att Migrationsverket saknar kunskap om mäns våld mot kvinnor och barn och vilka uttryck det hedersrelaterade våldet kan ta sig. Några av dessa kvinnor tvingas leva gömda. För att öka kunskapen inom Migrationsverket fick Vänsterpartiet under förra mandatperioden igenom en budgetsatsning gällande genusmedveten asylprövning.

Det är viktigt att dessa insatser och utbildningar som Migrationsverkets personal genomgått ger effekt och därför bör en utvärdering genomföras. Regeringen bör uppdra

åt Migrationsverket att utvärdera och analysera de genomförda utbildningarna i genusmedveten asylprövning. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

12.5 Våld mot kvinnor som invandrat genom anknytning

Kvinnor som invandrar till Sverige genom anknytning till en partner hamnar ofta i beroendeställning. Den s.k. tvåårsregeln för kärleksinvandring utgör ett exempel på detta. Regeln innebär att den som invandrar p.g.a. anknytning till make, maka eller sambo måste stanna kvar i förhållandet under den tvååriga prövotiden för permanent uppehållstillstånd. Detta även om hen blir utsatt för misshandel, undantaget våld eller handlingar som inneburit allvarlig kränkning. Enligt lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige måste relationen numera bestå under fem års tid, och utan några undantag gällande våld eller allvarliga kränkningar, för att uppehållstillståndet ska kunna förlängas. En person som misshandlas av sin partner kan alltså ställas inför valet att återvända till sitt hemland, eller leva med misshandeln tills de fem åren har passerat. Det är en obegriplig ordning, som Vänsterpartiet ifrågasätter skarpt. Vänsterpartiets politik avseende denna fråga och familjeåterförening utvecklas i motionen En mänsklig och rättssäker flyktingpolitik (2018/19:297).

12.6 Våld mot hbtq-personer

Det våld som förekommer i samkönade relationer är ofta osynligt och uppmärksammas inte i samma utsträckning som andra former av våld i nära relationer. hbtq-personer söker inte heller hjälp i samma utsträckning som andra och detta är ofta tätt sammankopplat med att vård och stöd många gånger utgår från ett heteronormativt perspektiv.

I direktivet till den nationella samordnaren mot våld i nära relationer betonas att hbtq-perspektivet ska beaktas. I regeringens nationella strategi poängteras och pekas ett antal fokusområden ut. Vänsterpartiet anser att det är dags att ta nästa steg och se till att lämpliga myndigheter får förutsättningar för att utveckla arbetet. Det krävs mer kunskap och kompetens på området för att komma till rätta med våldsutsattheten för hbtq-personer. Regeringen bör tillsätta en utredning med fokus på att kartlägga våldsutsattheten för hbtq-personer samt återkomma med förslag på åtgärder. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

I dag tar brottsofferjourer ett stort ansvar för personer som utsätts för våld i nära relationer och stödet till dessa jourer behöver utvecklas. I dag är kvinnor som utsätts för våld av en annan kvinna i en nära relation välkomna på kvinno- och tjejjourer. När det kommer till transpersoner ser det olika ut från jour till jour och många transpersoner väljer att inte söka sig till tjej- och kvinnojouren. För män som utsätts för våld av en annan man i en nära relation är möjligheterna till stöd mycket begränsade. Vänsterpartiet ser ett behov av en generell kompetenshöjning bland myndigheter och att hbtq-begreppet inlemmas i analyser och åtgärdsplaner från start. Därför bör det fortsatta arbetet med att ta fram nationella strategier, handlingsplaner och andra åtgärder för att motverka våld i nära relationer betona hbtq-perspektivet. Regeringen bör säkerställa att hbtq-perspektivet finns med och att hbtq-personers behov beaktas i framtagandet av nationella strategier, handlingsplaner och andra åtgärder som syftar till att motverka våld i nära relationer. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Maj Karlsson (V)

Momodou Malcolm Jallow (V)

Mia Sydow Mölleby (V)

Jessica Thunander (V)

Linda Westerlund Snecker (V)

Karin Rågsjö (V)

Jon Thorbjörnson (V)

Vasiliki Tsouplaki (V)

Jessica Wetterling (V)